

چند نکته از چننه بافی

همیشه دست یک زن در میان است

چننه عشایر با نام زنان گره خورده است. نمی شود از چننه حرف نزد و درباره سازنده شان یعنی زنان چیزی نگفت. در هر گوشه از ظرفیتی که در چننه به کار می رود، دست یک زن در میان است.

♦ چننه تنها توسط زنان بافته می شد. دختران و زنان عشایر از همان کودکی بافت چننه را فرا گرفته و هنگام رسیدن به سن ازدواج برای خانواده های خود چننه های مرغوب می بافتند.

♦ دختران عموما برای چهار چننه می بافتند.

♦ بافت چننه برای خانواده های عشایر، جنبه اقتصادی نداشته است؛ بنابراین آنها چننه را برای فروش نمی فروختند. بافت چننه برای عشایر تنها جنبه شخصی داشته است.

♦ دار چننه برخلاف دار جاجیم، فرش و گلیم که عمودی است و زنان برای بافت روی زمین می نشینند، افقی است. زنان عشایر روی دار افقی که بر زمین گذاشته می شود، خم می شوند و می بافتند.

♦ اندازه چننه ۳۰ در ۴۰ است. زنان عشایر عموما چند تا چننه را در یک دار می بافتند.

♦ امروز چننه به ندرت پیدا می شود. دیگر کمتر دختر عشایری چننه می بافت. حال چننه های قدیمی در عتیقه فروشی ها به فروش می رسد و از آن به عنوان دیوار کوب خانه ها استفاده می کنند.

چننه بافی، هنر زنانه عشایری در روزهایی که عشایر شهرنشین شده اند رو به فراموشی می رود

چننه زنان عشایر

لیلا شوقی

خبرنگار

در قرن بیست و یکم و مدرنیته دیگر کمتر کسی به فکر چادرنشینی است. دیگر رفتن به بیلاق و قشلاق معنایی ندارد. حالا دیگر عشایر ستون چادرهایشان را جمع کرده اند و یکجانشین شده اند. به فراخور این تغییر سبک زندگی، هنر و صنایع دستی هم به دست فراموشی سپرده شده است. امروز دیگر کمتر دختری پیدا می شود که چننه یا آینه دان بافی بداند. این هنر هم با جمع شدن چادرها، کم و بیش از بین رفته است. چننه یا آینه دان یکی از دستبافت های عشایر است. از چننه به عنوان کیسه یا خورجینی برای حمل وسایل شخصی مثل پول، توشه راه و فشنگ استفاده می شد.

آن را داخل زمین فرو می کردند به تارهای چند متری تبدیل می کردند. در مرحله بعد نخ ها را از داخل شونه و ورد رد می کردند و آن را روی دستگاهی به نام کرچال مستقر می کردند. وقتی ۳۰ سانتی متر از جاجیم بافته شد آن را دور چوبی به نام نوعرد جمع می کنند و هنگامی که ابعاد مورد نظر بافته شد آن را برش می دهند. چون عرض جاجیم ۵۰ الی ۸۰ سانتی متر است در صورت لزوم چند تکه از آن را با هم وصل می کنند و مورد استفاده قرار می دهند.

نقش چننه: انواع نقشه های جاجیم لته لته، کرگ چک، چهار دستمالی، رخته ای، شتر گردن، چشم بلبل، ول تیرمه، گرد گل است که بافت جاجیم ساده همان لته لته است که برای درست کردن جاجیم های طرح دار و نقش و نقوش دار پس از رد کردن سه تا چهار پود از بین تارها نقوش بر اساس نقشه اجرا می شد. چننه هم بر اساس طرح گلیم بافته می شود و نهایت در انتهای آن با منگوله های تزئینی و خود نخ تزئین می شود. هر چند زن عشایر بر اساس خیال و رویای خود، هر نقشی که دوست دارد به چننه خود می زند. بسیاری از کارشناسان، مطالعات گسترده ای روی نقش های چننه انجام داده اند. به عقیده آنها هر کدام از این نقش ها بیان احساس زنان به مردان بوده است.

نوع گره: نامتقارن و متقارن

تارها و پودها: تارها اغلب سفید، پودها اغلب رنگری طبیعی و قرمز رنگ هستند.

رنگ و رنگری: رنگ ها بسیار متنوع و درخشان است و بیشتر در گروه رنگ های قرمز، طلایی، آبی و سبز قرار می گیرد.

چننه در تاریخ: در مازندران بافته های دستگاهی از هنگام زند و صفویه رواج داشته است و حتی در سفرنامه ها از قرن چهارم ال بویه دستبافته هایی بود که به فروش می رفت. در دوران اسلام هم چننه به دستبافته های طبرستان معروف بود. چننه در لغتنامه دهخدا توشه دان درویشان که عموما از جنس قالی و قالیچه به شکل کیسه ای دوخته می شد و اطراف آن را چرم دوزی می کنند و از گردن آویزند و چیزهایی خرد و ریز درون آن گذارند، معنا شده است. لفظ تنجه و تمجه در ناظم الاطباء در جلد ۱: ص ۳۲۸ و ۳۷۳ دهخدا به کار رفته است. در ادبیات فرش شناسی، چننه را خورجینک و خورجینه هم می نامند.

بافت چننه: برای بافت چننه از دستگاه کرک چال استفاده می شود و مراحل تولید آن مانند جاجیم است با این تفاوت که پس از پایان کار، دور دوزی و گاه با مهره های تزئینی و خر مهره اطراف کار را تزئین می کنند. برای بافت چننه باید ابتدا جاجیم ببافند. به این صورت که گلوله نخ را به وسیله چرخ

نخ رسی روی ماسوره قرار دهند و ماسوره را داخل مکوه قرار داده و مکوه را از بین تارها رد می کنند و با هر بار رد کردن مکوه از بین تارها به وسیله شونه آن را ضربه می زنند تا نخ یا پود کنار هم قرار بگیرند و محکم شود. قبل از این اما بافته باید نخ برسد. ابتدا پشم گوسفند را می شویند و پس از خشک کردن آنها را با دست باز کرده و مواد اضافی را از آن جدا می کردند و به وسیله دستگاهی به نام شونه سر آن را شاد می کردند و به صورت دسته های کوچک به نام پلته را می آوردند. پلته را با چرخ نخ رسی چل به نخ تبدیل می کردند. نخ های گلوله شده را روی چوبی نازک دیک سر قرار می دادند و آن را به وسیله کلاف چین به صورت کلاف درمی آوردند. برای این کار محکم تر نشود دوباره آن را به وسیله چرخ نخ رسی می تابانند و به صورت دولایه درمی آوردند؛ سپس نخ ها را به وسیله چند تکه چوب چنگوم که

آههی مفقودی

اصل سند، فاکتور فروش و کارت ماشین خودرو کشنده دانگ فنگ مدل ۲۰۰۸ به شماره پلاک ۴۶ ع ۸۲۸ ایران ۲۵، شماره موتور ۶۹۹۲۶۷۰۱ و شماره شاسی LGAGLMYM283007253 به نام جوانشیر شهبانی مولان مفقود گردیده و از درجه اعتبار ساقط می باشد.